

ACC. NR. 2291

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SKÅNE

Upptecknat av: I Ingens

Härad: TÖRNET

Adress:

Socken: HÄNNSHED, FLÄDIE Berättat av: Carl Persson

Uppteckningsår: 1929

Född år 1844 i Hälkina; uppvuxen
i Flädie. Bor nu i Växjö.

Uppteckningen rör

REG. 510 25

Skriv endast på denna sida!

2291.

I

CARL PERSSON. VÄRPINGE BY,
LUND'S STAD.

Skåne
Torna
Flädie
Maj 1929

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2291

Agot. J. Ingger

1

Bor Carl Persson

Född 1844 i Tållkvara byvona i Flädie
Bor nu i Växjö

Maran.

Maran honn re fruentimmor å kara mä. Ja ved ente va de va fårr Maran.
nân ställning,fårr di sau dâmm allri.

Ja se de va naturletvis nân sârts fålk,sâmm jikk ing i dedärna
fakked.

Där va många männischor såmm le au ed. Di gamle di sad å talte
âmm maran. Ja ble rädd,så ja sprant ud nânstâns.

Om "Rantan" i Annelöv.

Di sögte kloga. Där va en såmm di kalla fårr "Rantan".
Denn honn bodde åppe i Annelöv. Honn va i lav me kräppen å
fjäskå dåmm å såddent därna. Menn ja har allri vad hos Rantan.

Di reste säl såmma. Di va långa väja stongomti. Denn honn
färtjente jäkla me pänga, ja de jore honn. Honn kramma dåmm å
sånt därna. - De e männischor såmm tosar se.

Sklue
Fröndor
Flötter
Mjölby 1929

J. 2291 LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Uppm. I. Ingelius
Per Ås Carl Persson
född 1844 i Vallkärra

3

Badning på midsommarsafton.

Di såmm bodde där ude, di boda ente så mied, fårr di va
vanda ve sjölöften. Va de kåll frammtid, så boda di lided.

Mor va änka, å vi va fira påga. Så konne vi ente ble au me
kläuen. Å di sa vi skolle boda sin solen va nör-gän misså-
marsaftan. Å vi ble minsjäl au me 'ed. De klidde så jäklet.

De va kalt å boda denn gången. Sin sad vi å varnde våss.

Vi hade en sättón, så vi tjyllna me tår i.

Kåll framtid, kall vår. Kläue, klåda. Sättón, sättugn, bi-
läggerugn. Tår, torv.

Sommarlivet vid Bjerred på 1860-talet.

Ja jikk po Bjerred å dansa po en dansebana där synnda. Vi
jikk did här synnda hela sammaren. Där va danska såmm hade
böjjd 'ed. Å udanåmm ve tjöked där va itt bor såmm di fikk syp-
pa. Stongom-ti ble di ovänner. Där lau Longa-boa där ude i värt
hus. Där fikk vimm såmm hellst gå did å dansa. De va bara nånna
öre di betalte. Spelemännen di skulle ha litta. Di hade klanét
å fiol. De va gamla spelemän. Di hade valls å horrepålscha å
masyrrka.

Där va varrshus. Där va en krågare såmm haded i många år.
Vässtorgrenschan hede honn. Hingas man va dö. Där va danska
såmm böjjde-d. Di hade-d en tid. Di böjjde dansebana me halmtág
po. Hann va minstingens en fillesex fajna i ronning. Där va bänka
ve siorna, såmm di satte se, när di ble trätta.

Den där Vässtorgrenschan honn hade så di drakk bedde tåddi å
ponsch å aillt möjjelet. Så hade honn en tjarring såmm sto utan
åmm ve itt bor, å där slo di åpp sypa. Så va där Låmme-boa, såmm

brugte gå did. Di brydde se ente åmm å dansa. Di sad nörad i Sommarlivet
trägåren å spela kårt. Där va en stor plantering. vid Bjerred
på 1860-talet.

Så va där bona-kalas vår såmmar fårr alla býnnorna såmm
bodde där. Så bjude honn dämm po mad å kaffe, å di dansa inge
i den stora stuan, bodde onga å gamla.

Badhúsed lau itt stikke ude i vanned. Där va en stor pramm,
såmm jikk ud te badhúsed. Denn va fässt ve en långor lina. Hann
jikk framm å tebaga hela dan, när de va rektet badevär. Di be-
talte en gammal dalor - de e åtta skilling. Där va en kar såmm
sto i prammen å dro i tråssen. Ella så jikk hann minsjäl ennte.

De va en stor pramm å lång. Där va bänka ve siorna, så di konne
sidda.

"Bjered", d.v.s. berget, var ursprungligen namnet på en höjd
mellan sjön och landsvägen, å Önnerup nr 10 i Fjelie socken. Vid
denna tid låg här en gammal gård, som ännu kvarligger, och några
fiskarehus. Den angränsande till Flädie socken hörande strand-
marken kallades Flädie ljung, och även här lågo vid denna tid en
del hus och gårdar. Även detta område kallades sedermera "Bjered".
Obs. att skrivningarna "Bjerred" och "Bjärred" äro en förvansk-
ning av den ursprungliga, ännu dialektiskt förekommande formen
"Bjered". - Av ovanstående framgår att Bjerred redan på 1860-
talet var ett omtyckt sommarnöje.

6. 2291

0

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Or-töj".

"Or-töj."

Tidorna färränras, sa bärjmästaren, när hann ble vakt-kar.

7. 2291

LUND S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

7

Husförhör i Flädie.

De hade di i skolan. Å de va de varsta di visste. Di va Husförhör.
så di darra po husfärhör. Di konne dållet lesa. Hann komm ve
nietiden, å så vara de liasåmm en mässa. Många konne ente lesa
inganad; di hade ente hatt nån skolegång. Där va en präst såmm
hidde Härstett. Denn hann bärja hålla húsfärhör i skolorna.

(Johan Fredrik Härstedt, f. 1819, vicepastor i Fjelie och
Flädie 1858, kyrkherde 1870, död 1901).

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Konfirmationsundervisning.

Ja jikk å leste fårr en såmm hede Härstett. Hann va vice- Konfirmationsundervisning.
pastor i Fjelie å Flädie - ja hann fikk kalled sin å va där
te sin dö. Vi lärde så meed, så vi hade ente lärt så meed i
hela vår skolegång. Vi va där tre gånga i vikkan en längor tid.

Hann hade dåmm i skolorna, å när hann hade dåmm i Fjelie, så
hade hann dåmm himma hos se. Di såmm ente konne reda se, så ble
di ifrå-satta te nästa år. Vi sto po tjärkegolled i mars månad.

Vi sto po tjärkegolled (kyrkogolvet): konfirmerades.

Beväringsexercis.

Jä exéra beväring po Tvedöra. De vara i fjortan da. Hät Exercis.
va jo många sånna plassa. Menn här i disse sokknorna där komm
di te Tvedöra.

Vi fikk ärter å fläsk å kåul te midda å så gröd te kvälla-
na. Vi lau i ronna tält. Kaptenen lau i ännen po tältgádan.
Där va rektia gador. Vi va en sex - åtta stýcken i värt tält.
De va oliga.

Så va vi ude ve Ringsjö å skolle skjuda te måls.

Tvedöra, i Hällestads sn, Torna hd, övningsfält för Södra
Skånska infanteriregementet under tiden 1837-1888.

Sn. Flädie. St. Oph.

Torna Id
Uppr. 1929

Slå katten av tunnan. FOLKMINNESARKIV

10. 2291

LUNDS UNIVERSITETS

Cypt. J. Ingess 10

Berit East Person
Född 1844 i Malmö

De va en särskilt teställning å slå katten au tynnan. Slå katten
av tunnan.

De va åmm såmmaren, när di hade te-sätt. De va po en fälad ve
sjön, tätt ve Bjered.

Så va di rianes, så fick di ente slau mer än värs itt slag.

Där va såddent fäktane. Hästana di ble så rädda fårr tynnan.

Honn hängde i itt rev. Kattakreged de plåga 's jo farlet. Hann
for jo hid å did. De va jurplågeri. De ble fårbjuded sin.

Så hade di jille sin. Så dansa di sin å sännt därna, å åd
å drakke. Menn se falk di va ente så vilda å galna såmm di e nu.

Di va årdéntelia männischor.

De har ja bara vad mä en gång. Ja va sådärna en sjyttan år.

Di skolle va så di konne temperéra en häst. Di fikk ente ha sti-
böjla po hästana, utan di va säkra ryttare.

Fladie, Ida.

2291

J. Ingemar
1929.

11

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tröskning.

Po di store ställen där konne va tre par tåskemänn. När di task me pläjla, så task di te pong. Di fikk vissa skäppor sä.

De va så oliga såmm di betalte. De berode po va sä de va. - Här va hallinga såmm komm nör å task. Di va så galna te å tåska.

Di sad åpp klåkkan tvau. Di hade en löjta po loen i denn ene krogen, me en tränlampa i. (Där va glas i träpinga, så va där en blekkbid auan åmm, såmm de råg ijennom)

När ad klåkkan va femm, så jikk di nör te dåmm me mad. Di fikk sul å brö å ost å smör. Di smed madana ti dåmm.

Så skolle di eda davre, när di skolle slykka i öjterna. Då fikk di sill å pantafflor å rö-lödj å drittjablänning.

Sin fikk di mitta i vanli tid. Då fikk di va di konne an-
räcka. (Fick man kaffe var dag?) Sv: De va en storårtad affär,
åmm di skolle koga kaffe.

Så skolle di eda märkesmad, när di ente konne skytta nåd ude.

Fruentimmorna di jikk ente ude å skytte nåd, utan åmm hyssten, å pläkka pantåfflor å såddent. Di spant åmm vintrana te kläckan bodde tie å elleva åmm kvällana. Så po framtidana så skolle di vöva. Di vov te klär å dynor å såddent.

De va åmm där komm en paug ing, när di task, så klämde di "Lokatten" pläjelen åmm halsen po hann. De kalla di färr "lokatten".

Paugen hann skreg, men hann fikk ingen skada au ed.

Eklund

W.L. a. L. Ingess
Bor a Calmar

Torina

Född 1844 i Vallkärra
Uppmärks. i Fläcke
om ihåggi

Fäder

Född 1929

Kakor som bakades till julen.

Stenkágör: De væ når såmm helst po åred ad di baga sten- Kakor
kágör. om julen

Goaråskagor: Di baga goaråskagor. Di bagte di i itt jarn, så kallad goaråsjarn.

Klenor: Så va där klenor. Di kogte di i fitt.

Färmakagor: De va ente mied i brug.

Steine
P. Bona
Fläder
w. d. 1929

Julafton och juldagen.

Dränga di skolle gå å ringa i tjärkan klåkkan fira, å de Julafton.
vara itt par tima.

Julàftan då hade di lagad te. Di åd två gånga po natten.

Di hade sappa å hynns. Å så fikk di gröd, ingan di sluta. Di
leste aftanbönen å så sjång di julasalmor.

Juladá då hållt di se himma.

Juldagen.

Mennnann-da jul då bärja di å hålla litt kalás. Di brände Annan-
dag jul.
po värt ställe, så di hade säl brännevin.

Flädie, Sh.

15.

2291 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skämtsamma upptåg om julen.

Di jikk omkring å slängde ing mög i stallen en da i julen, "Slänga
ing mög." de va när de bar té. Di jikk te nabóana, menn di våga ente gå
te alla.

Så klädde di ud se, karana te fruentimmor å fruentimmorna te Utklädning.
kara. Sin begá di de; de va bara sköjeri. Ella skolle di springa
ud å ta fatt dåmm å få dåmm ing, färr de va jo bekanta mänischor.
Så bjude di mad po dåmm.

De va åmm julen, så fånga di en ful å slapp ing i stuuan. Så "Julafulen".
skrev di itt brev å bant åmm halsen po hann. De va en spårr såmm
di to. Så skrev di itt brev å hälsa jul å itt såmm itt anned. De
va sådära nabóa. De konne va ann-da jul. Juläftan då va där mer
tyst, då va di där i sin vrå.

Di jore gobba au halm ve julatid å kasta ing i stuorna. Menn
de ble färrbjúded i rapped. Där va mänischor såmm ente tälde ve
å ble skrämda i en hast. Sin ble di mer bildade. De va jo ingen
bildning å kasta ing en långhálmstjäre^y i ställed färr en gobbe.
Hann va jord au halm. Å där va böjsor å töj såmm po en mänisch.

^y Tjäre = hoptauru attistad halm.

Gubbe
av halm.

Härlie Sk
LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2291

16.

Nyårsafton, trettonafhton och knut.

Nyårsäftan då skolle di sidda åppe te de nya åred jikk ing. Nyårs-
afton.

Då ringdes där me klåkkorna de gamla åred ud. Så hållt di litta;
å så ringde di de nyårsåred ing.

Di jikk omkring å skåd.

Juläftan å nyårsäftan så sad di å spela kasín åmm en halán-
styvor.

Di hållt trettenäftan såmm vanlet me litta mad. (d.v.s. som Tretton-
afton.
de andra högtidkvällarna).

Så hade di ente nän teställning utan ve Knud. Denn tjörde Knut,
julen ud. Di aud å drakk litta å ställdte dans nänstäns å
tjörde julen ud. Sin va de värdes-ställning.

Skåd, sköt. Kasín, ett kortspel. Halánstyvor, $1\frac{1}{2}$ styver.
Värdes-ställning, vardagsliv, vardagslag.

Danstillställningar om julen.

Ongdämmen dansa nästan värinta kväll, härudan po heljedana.

De jikk farr jämmt änna te de va Knud. De va bara socknaboana; tjemarna å sänorna å dattrana. Di va po gårastället, så ifrå de ena ställed å te de andra. Så dansa vi i stuan, så rimmde vi åpp.

Vi fikk ente utan kaffe å kagor. De besto di po ställed. Där vågas pó po ställed. Vi hade en såmm blåste klanét å en såmm spela fiol. Di va ifrå Stövie di. Di fikk nåd visst såmm vi la ihopp ti dämm. Di va nöjda me här di fikk ed. Di dansa pålka å horrepålscha å vals å masyrka å kadrill å sännt. Så hade di ring-dánsa. De vara te honn va fira åmm marnana. Sämma husbýnnor di tytte de va rolet, så de vara längor. Di dansa te de va jusan da iblann. Di hade tal, så di stöfste säl jus. Di sto i nån krog ellor po itt lided bor. Di hade hela bontor me jus, såmm di säl stöfste.

Rimma åpp, rympa upp, r. ut. Våga pó, bekosta, bestå. Horrepålscha, "hurrepolska", ungefär detsamma som hambo.

Skåne

Gd. Tora

Sv. Blådie

Uppd. 929

Påsk.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

18.

2291

Uppd. J. Engers

Bor. Carl Petersen

Född 1844

Påsk.

Skärtörsta då skolle skadana flya te Blaukulla.

Skärtorsdag.

Di hade påskaägg. Di va farjade. Samma röa å samma gula   Påskaägg.

å samma svärta. Di brugte rylla påskaägg po fjelagolled. Di
meste hade lergóll. Där rylla di väl så bra såmm po fjela-
goll. De va glytta mest. Smau tjila, såmm va sjulåtta år.

Skade, skata. Fjelagoll, brädgolv (numera vanligen bräde-
goll).

Skråne
K. Törnå

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

19. 2291 Cyp. I Ingvar
Bo. C Persson

19

Maj-sjungning och pingstgille i Flädie. (nr) född 1844

Di skolle sjonga åmm marnana, ingan di sad åpp (näml. folket Maj-
som besöktes). Så satte di en grön kvist i taged. De va bara
kara, såmm jikk å sjång. Di konne få en sypp, menn di fikk ente
ji dåmm så di ble po kulan. De vara nästan hela natten. Di jikk
frå de ena ställed te de andra. - Där va nån talesmänn såmm
bårja å sjonga. Visan kann ja alls ente udréda. Di hade denn
visan di mest, färr di skrev na au.

Sin jikk di å töjde mad: Smör å ägg å fläsk å brö. Så hade Pingst-
vi jille båa pingesdana.

Pingesda jikk vi i tjärkan. Vi hade mosiken mä våss, å när di
sjång i tjärkan, så spela mosiken, fiol å klanétor. Där va ente
årjel i tjärkan då. Där va en kläckare såmm sjång där sýnnda.

Vi hade pinges-jilled hos en bone. Där va tösorna mä å dansa.

Där va gått åmm mad, såmm vi hade töjt ihåv, så vi va där ann-dan
mä. Sin va de slut.

lo. 2291

20

LUNDSS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Div. uppgifter om byalaget i Flädie.

Di valde ållormannen po såkkenstämman. De va denn såmm Alder-
rystorna fallt po. Hann skolle skytta alla hanteringarna i
såkknen. Di boda te ållormans-jille. De va udad po hysten,
sin di fikk inghystad.

Då va där ingen fattifårsårjning. Fattet fålk di jikk å Fattigvård.
töjde sina bida. Di fikk mien mad. Di hade gått åmm mad. Di
baga säl å bröjde säl drikka å slajta säl stvin.

Bys tyggare di skolle gau å få julamad po ställen. Di
fikk hela brökágor.

S. Kline
Jonna
Flädie
Mynd 1939

Byggande av klinehus.

21.

2291 *Mynd av J. Ingess*
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ber av Carl Petrus

Född 1844 i Västtåra bygden i Flädie
boende i Verdinge

21

Då va ja bara helt liden. Di hade en lerältra po gården, Byggande av
klinehus.

såmm di blänna halm i. De trädde hästana ihoppa. Där va en påg,
såmm re me dåmm. De jikk åpp te knäen po dåmm. Så rylla di 'ed
hänn te väddjen, te di såmm klinte.

Där va manfalk å pior å tjäringor. Där sto en inge å en
udanti. Åmm de va en lång länga så va där flera par. Di hade var
sin sträkka å klinna. Di to po hela sian po längan. Di sto po
golled så länge di nådde. Sin sto di po ställningar, när di klinne
auan-väggana, auanåmm löshölten. Di snodde bånn au boss åmm väggan-
stagana, å sin smed di leren pó, så ble denn där. Sin så hade di en
träbíd me itt hänntag såmm di stråg me. Di jore dåmm så slätta di
konne.

Di såmm rådde åmm väggana, di fikk kalka dåmm når di ble tårra.

Di kalka dåmm me en kalkeboste.

Bagaronen hann va utanåmm väggen.

BUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

De konne vara hela dan, ingan di hade klint en länga. De Byggande
berodde po här många di va. av klinehus.

Menn när di klinte så fikk di go mad. Sin så dansa di bag- Byggnads-
ette. Så hade di byggnas-jille. gille.

Ja hade en farrbror såmm böjjde en hel går. Hann bodde i
itt hus, så komm hann te å tjöva jor. Där va tre längor; stue-
längan lå te nor, så la hina i ystor å vässtor. De va po en
fälad ve sjön, po Flädie nommor tjugetvau. Nu eddär böjjt så
faselet me hus, så de e rent ovárdit.

Skone
Västra
Flädie

1929

Kardegille.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

II.

2291

Yngve Ingel
Boe Karl Olofsson
född 1844 i Wallkärr

23

De va åmm vintoren, när di hade klippt fauren, så hade di Kardegille.
kardejille. De va kvingor å pior, såmm sad å karda. Di va ifrå
laved, så bjude di dåmm did. De va rektia lav di hade.

Di karda te ud po natten. Ingan di hade kardad, så lau
toed i stora kårra - di hade tókårra å sto po lauted, så to di
dåmm nör. Sin så hade di finare kårra di la 'ed i, sin de ble
kardad.

Så ställde di te kardejille bagette. Sin po kvällen komm
drängana did. Så ble där kardejille. Di såmm bodde po ställed
di bjude po mad. Gröd å sul å sännt. De va fruentimmorna, di
konnte sjonga, så jalp drängana te. Menn falk di va redbåra, de
va redihed i allt. De va ente sköj, inga otídia visor. I min
tid så e falked bled galna.

2291

24 24

Carl Persson, LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV
Värpinge. Lunds stad.

I ett gammalt hus vid Värpinge bygata bor husmannen Carl Persson. Han är född 1844 i Vallkärra torn. Fadern hette Per Carlsson (f.1812,d.1860). Vid 2 års ålder flyttade Carl Persson med sina föräldrar till Flädie, och där har han bott sin mesta tid. Största delen av Carl Perssons här följande berättelser beröra också förhållanden i Flädie i hans barndom och ungdom. - Vid omkring 50 års ålder flyttade Carl Persson till Värpinge, där han ärvde ett hus efter en moster. Detta hus är möjligtvis det allra äldsta i byn och är väl bibehållit i sitt gamla skick både ut- och invändigt. (Se särskild beskrivning däröver). Vid undersökning av detta hus, som först tilldragit sig min uppmärksamhet, lärde jag känna Carl Persson och fann i honom en god sagesman. Änkeman sedan flera år tillbaka, bor han ensam i sitt hus och passar sig själv. Han har ett gott minne och berättar gärna om gamla tider. De flesta uppteckningarna hänskafa sig till den materiella kulturen, enär Carl Persson är mycket skeptisk gentemot all slags gammal folktro.

2291

25.25

LUND'S UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Register.

1. A. Maran.
2. C. "Rantan" i Annelöv.
3. E. Badning på midsommarsafton.
4. G. Sommarlivet vid Bjerred
på 1860-talet.
5. I. "Ortöj".
6. J. Husförhör.
Konfirmationsundervisning.
Exercis.
7. K. Slå katten av tunnan.
8. M. Tröskning.
9. N. Julfirandet i Flädie.
10. N. Påsk.
11. Majsjungning och pingstgille.
12. S. Uppgifter angående byalaget
i Flädie.
13. T. Byggande av klinehus.
14. U. Kardegille.